

2.5.2022

ISAVI/7283/2021
ISAVI/7695/2021
ISAVI/9770/2021

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Varkauden kaupungin perusturvalautakunta
varkauden.kaupunki@varkaus.fi

Varkauden kaupungin lastensuojelun valvonta

Asian vireilletulo

Itä-Suomen aluehallintovirastoon saapui 10.9.2021 Varkauden kaupungin sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Soile Merilän yhteydenotto koskien kaupungin lastensuojelun tilannetta. Asiassa pyydettiin aluehallintoviraston ohjausta. Tähän liittyen on käyty puhelinkeskustelu 8.2.2022 sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Merilän kanssa.

Aluehallintovirastoon saapui lisäksi 24.9.2021 ja 2.12.2021 samansisältöiset epäkohtailmoitukset, joissa tuotiin esille huoli Varkauden kaupungin lastensuojelun jälkihuollon henkilöstötilanteesta.

Aluehallintovirasto käsittelee kyseiset asiat ISAVI/7283/2021, ISAVI/7695/2021 ja ISAVI/9770/2021 yhtenä valvonta-asiana.

Yhteydenotossa 10.9.2021 tuotiin esiin puutteita Varkauden kaupungin lastensuojelun tilanteessa hyvin kokonaisvaltaisesti. Puutteet ovat tulleet ilmi uuden johtavan viranhaltijan aloitettua työnsä. Asiakassuunnitelmia ei ollut säännönmukaisesti laadittu ja työn dokumentointi oli puutteellista, työntekijäkohtaiset asiakasmäärät olivat liian suuret. Suuren työmäärän vuoksi asiakastapaamiset, erityisesti lasten tapaamiset sekä

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Raatihuoneenkatu 5, 6.krs, Mikkeli
PL 2, 13035 AVI

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14

työparityöskentely ja kuulemiset eivät ole toteutuneet lain tarkoittamalla tavalla. Jälkihuollossa olevien nuorten itsenäistymisvarat eivät olleet kertyneet asianmukaisesti. Ilmoituksen mukaan myös työntekijät ovat joutuneet kohtuuttoman työkuorman äärelle.

24.9.2021 ja 2.12.2021 saapuneissa epäkohtailmoituksissa tuotiin esille, ettei jälkihuoltonuorten kanssa tehtävään työhön ole varattu henkilöstöresursseja riittävästi eikä nuorille ole nimetty omaa sosiaalityöntekijää. Myös päätösten teossa ja vastuusosiaalityöntekijöiden järjestämisessä avohuollon asiakkuudessa oleville lapsille oli ollut puutteita.

Itä-Suomen aluehallintoviraston ratkaisu ja perustelut

Ratkaisu

Aluehallintovirasto toteaa Varkauden kaupungin perusturvalautakunnan laiminlyöneen vakavasti lastensuojelun lakisääteisten tehtävien järjestämistä.

Varkauden kaupunki on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin syksyn 2021 ja kevään 2022 aikana tilanteen korjaamiseksi eri tavoin, joten aluehallintovirasto katsoo määräyksen antamisen käyneen tarpeettomaksi.

Aluehallintovirasto antaa kuitenkin Varkauden kaupungin perusturvalautakunnalle huomautuksen lastensuojelun lakisääteisten tehtävien laiminlyönnistä vastaisen varalle siitä, että lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät vastaavat tosiasiallisesti niistä tehtävistä, jotka heille on lastensuojelulaissa säädetty ja että heidän asiakasmääränsä pysyvät lainmukaisina.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 800

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi

Kuopion toimipaikka

Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

Määräyksen antaminen myös lastensuojelun asiakassuunnitelmien laadinnassa on käynyt kaupungin oma-aloitteisten korjaamistoimenpiteiden johdosta tarpeettomaksi.

Aluehallintovirasto antaa perusturvalautakunnalle huomautuksen siitä, että asiakassuunnitelmat tulee laatia lain mukaisesti 30.6.2022 mennessä. Lain tarkoittamat asiakassuunnitelmat tulee määräaikaan mennessä laatia myös niille lastensuojelun asiakkuudessa oleville lapsille, joille sitä ei ole vielä laadittu.

Huomiota kiinnitetään myös asiakaskirjausten laadintaan lastensuojelussa lain edellyttämällä tavalla ja sen kuntoon saattamiseen määräaikaan 30.6.2022 mennessä.

Aluehallintovirasto antaa huomautuksen perusturvalautakunnalle myös lastensuojelun jälkihuollon laiminlyönnistä. Jälkihuolto on järjestettävä siihen oikeutetuille lapsille ja nuorille lastensuojelulain 76 §:n mukaisesti ja sen on oltava sosiaalihuoltolain 30 §:n mukaisesti laadultaan hyvää. Itsenäistymisvarat on kerrytettävä jälkihuoltoon oikeutetuille lapsille ja nuorille lastensuojelulain 77 §:n mukaisesti.

Aluehallintovirasto edellyttää huomautuksen perusteella perusturvalautakunnan huolehtivan oman suunnitelmansa mukaisesti jälkihuoltoon oikeutettujen lasten itsenäistymisvarojen kerryttämisestä lain mukaisella tavalla 30.6.2022 mennessä.

Aluehallintovirasto pyytää Varkauden kaupunkia antamaan 29.7.2022 mennessä selvityksen siitä, millä tavoin kaupungin omat suunnitelmat ja aluehallintoviraston

antama hallinnollinen ohjaus asioiden lainmukaisiksi saattamiseksi ovat toteutuneet.

Selvitys tulee toimittaa aluehallintovirastoon osoitteella kirjaamo.ita@avi.fi Selvityksessä pyydetään mainitsemaan asialle annetut diaarinumerot.

Asiasta saadut selvitykset

Aluehallintovirasto on pyytänyt 10.9.2021 saapuneen epäkohtailmoituksen perusteella Varkauden kaupungilta selvityksen, joka saapui aluehallintovirastoon 13.4.2022.

Epäkohtailmoitusten 24.9.2021 ja 2.12.2021 johdosta aluehallintovirasto pyysi Varkauden kaupungilta selvityksen, joka saapui 30.11.2021 ja jota täydennettiin 28.12.2021.

Aluehallintovirastolla on ollut käytettävissään epäkohtailmoitusten lisäksi seuraavat selvitykset ja asiakirjat:

- Sosiaali- ja terveystoimittaja Soile Merilän selvitys 30.11.2021 ja selvityksen täydennys 28.12.2021
- Palvelualuepäällikkö Laura Vornasen lisäselvitys ja kuulemisen johdosta annettu selitys 13.4.2022
- Varkauden kaupungin toimintasääntö
- Varkauden kaupungin lastensuojelun omavalvontasuunnitelma
- Sopimus Pohjois-Savon lastensuojeluyksikön kehittämispalveluista
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2023
- Lasten ja nuorten perhehoidon ohje
- Aluehallintoviraston 31.1.2022 antama päätös ISAVI/5687/2021 lastensuojelun määräaikojen valvonnasta

Asianosaisen kuuleminen

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 800

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi

Kuopion toimipaikka

Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

Asianosaiselle on hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaan ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä mahdollisesta määräyksen antamisesta ja antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Asiasta saatujen selvitysten perusteella aluehallintovirasto katsoi, että aluehallintoviraston tietoon tulleissa puutteissa ja epäkohdissa on lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain vastaisuutta, joka voi vaarantaa asiakkaan oikeusturvaa ja lapsen edun toteutumista.

Itä-Suomen aluehallintovirasto varasi Varkauden kaupungille tilaisuuden lausua mielipiteensä ja antaa kirjallinen selitys harkittavan määräyksen antamisesta ennen asian ratkaisemista 31.3.2022 mennessä. Harkittavan määräyksen mukaan kuulemiskirjeessä mainitut asiat ja muut mahdolliset epäkohdat tulisi saattaa lastensuojelulain mukaisiksi 30.6.2022 mennessä.

Kuulemisen johdosta annettu selitys ja pyydetty lisäselvitys lastensuojelun avohuollon ja jälkihuollon tilanteesta on saapunut Itä-Suomen aluehallintovirastoon 13.4.2022. Varkauden kaupunki ei ole ottanut asiakirjassa varsinaista kantaa aluehallintoviraston harkitsemaan määräykseen.

Päätöksen perustelut

Asiassa sovellettavat säädökset on liitetty päätöksen loppuun.

Asiakohtaiset perustelut

Asiakasmäärät ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän nimeäminen

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 800

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi

Kuopion toimipaikka

Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

Epäkohtailmoituksen 10.9.2021 mukaan kaikilla lastensuojelun avohuollon asiakkaila ei ole nimettynä vastuusosiaalityöntekijää ja työntekijäresurssi on alimitoitettu.

Varkauden kaupungilta 30.11.2021 saapuneen selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysjohtaja Merilä oli havainnut puutteita perhe- ja sosiaalipalveluissa aloittaessaan työskentelyn sosiaali- ja terveysjohtajana Varkauden kaupungilla 1.2.2021. Kyseiset epäkohdat alkoivat hahmottua paremmin syksyllä 2021, jolloin Merilä oli itse yhteydessä aluehallintovirastoon pyytääkseen asiassa ohjausta.

Aluehallintovirastoon 13.4.2022 saapuneen lisäselvityksen mukaan Varkauden lastensuojelun järjestämistä alettiin saattaa lainmukaiselle tasolle sosiaali- ja terveysjohtaja Merilän johdolla syksyllä 2021. Selvityksen mukaan palvelualuepäällikkö on aloittanut virassaan helmikuussa 2022 ja lastensuojeluun on palkattu uusi johtava sosiaalityöntekijä, mikä mahdollistaa sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista vastaavan johtavan sosiaalityöntekijän keskittymisen palvelutarpeen arviointiprosessin terävöittämiseen. Myös nimikemuutoksia on tehty 7 toimeen toiminnan tehostamiseksi ja toimintasääntö päivitetään kevään 2022 aikana.

Lastensuojelun henkilöstöresurssit on selvityksen mukaan järjestetty siten, että Varkaudessa on lastensuojelun johtava sosiaalityöntekijä, viisi avo- ja sijaishuollon sosiaalityöntekijää sekä yksi jälkihuollon sosiaalityöntekijä. Tämän lisäksi lastensuojelussa on kolme sosiaaliohjaajaa, yksi perhetyöntekijä sekä kaksi intensiiviperhetyöntekijää. Näiden lisäksi Varkauden kaupunki on hankkinut ostopalvelufirman kautta yhden sosiaalityöntekijän työpanosta 35 h/kk. Varkauden kaupunki ja Joroinen muodostavat sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen, kuntien alueella

on sovittu asiakkuuksien hoitamisesta erityistilanteissa (esimerkiksi jääviys).

Lisäselvityksen 13.4.2022 mukaan Varkauden lastensuojelun sosiaalityöntekijät hoitavat sekä avohuollon- ja sijaishuollon asiakkaiden asioita, työntekijä ei vaihdu asiakkaan siirtyessä avohuollosta sijaishuoltoon. Tammikuussa 2022 on palkattu sosiaalityöntekijä, joka toimii jälkihuollossa olevien lasten ja nuorten vastuusosiaalityöntekijänä. Uudet lastensuojeluilmoitukset käsitellään lapsiperhepalvelujen alkuarvioinnissa ja asiakkaat siirretään palveluntarpeen arvioinnin perusteella lastensuojeluun. Jo asiakkuudessa olevia koskevat lastensuojeluilmoitukset käsitellään lastensuojelussa.

Varkauden kaupunki on vahvistanut myös perustason palveluiden henkilöstömäärää palkkaamalla uuden koulukuraattorin, kuntoutusohjaajan sekä kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa ("psyykkaria"). Varkaudessa on aloittanut työnsä myös kaksi nepsykoordinaattoria ja perheneuvoja, joiden tavoitteena on tarjota varhaisen tuen palveluita lastensuojelun tarpeen ehkäisemiseksi.

Lisäselvityksen mukaan perhe- ja sosiaalipalvelujen johdossa on tapahtunut useita muutoksia vuosien 2021 ja 2022 aikana. Tämän vuoksi moni asia ja prosessi on vielä kesken. Tahtotila on, että lain edellyttämät asiat toteutuvat. Selvityksessä tuodaan esiin, että henkilöstön jaksamiseen on syytä kiinnittää huomiota vaihtuvuuden pienentämiseksi. Lastensuojeluntarpeen arvioinnit toteutuvat lisäselvityksen mukaan aikaisempaa paremmin ja määrääjoissa ja niiden laadinnassa arvioidaan sosiaaliohjaajan työpanoksen lisäämistä sosiaalityöntekijän työpariksi.

Lisäselvityksen mukaan lastensuojelun asiakkaita oli 7.4.2022 avohuollossa 125 ja sijaishuollossa 45, yhteensä 170.

Laskennallisesti tämä tarkoittaa 34 asiakasta yhtä sosiaalityöntekijää kohti. Osalla työntekijöistä lakisääteiset asiakasmäärät ylittyivät selvityksen antamishetkellä, mutta asiakkuuksien siirtäminen ja tasaaminen on parhaillaan käynnissä. Selvityksen mukaan 28.3.2022 mennessä kaikki sosiaalityöntekijät vakanssit ovat täytettyinä.

Lisäselvityksen 13.4.2022 mukaan osaamisen kehittämistä jatketaan kehittämispäivillä ja lakimieskonsultaatiolla sekä tehtävänkuvia ja prosesseja täsmennetään. Tavoitteena on, että tilanne saadaan asianmukaiselle ja lainmukaiselle tasolle ennen hyvinvointialueille siirtymistä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Aluehallintovirasto toteaa, että lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon palvelujentarpeen arviointi ja niiden myöntäminen ovat sosiaalityöntekijälle laissa määriteltyjä tehtäviä. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävään kuuluu valvoa lapsen edun toteutumista koko lastensuojeluprosessin ajan. Tämän mahdollistamiseksi lastensuojelulaki pyrkii turvaamaan lakisääteisten työntekijöiden työtehtävät kohtuullisilla asiakasmäärillä. Työnantajan velvollisuus on huolehtia, että nämä asiakasmäärät pysyvät lastensuojelulain 13 b § mukaisina. Kyseisiä asiakasmääriä ei voi ylittää rikkomatta lakia.

Aluehallintovirasto toteaa Varkauden kaupungin perusturvalautakunnan laiminlyöneen vakavasti lastensuojelun lakisääteisten tehtävien järjestämistä. Aluehallintoviraston saaman selvityksen mukaan Varkauden kaupunki on kuitenkin ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin henkilöstön palkkaamiseksi lastensuojeluun ja lapsiperhepalveluihin ja virkoja on saatu täytettyä.

Laskennallisesti arvioiden riittävä määrä sosiaalityöntekijän virkoja on tällä hetkellä täytettyinä lastensuojelun tehtävien hoitamiseksi

lain edellyttämällä tavalla. Parhailaan tasataan asiakasmääriä sosiaalityöntekijöiden kesken. Varkauden kaupunki on asianmukaisesti palkannut myös muuta henkilöstöä lastensuojeluun tehtävien jakamiseksi siten, että asiakkaat saavat riittävät palvelut.

Aluehallintovirasto katsoo 13.4.2022 lisäselvityksen ja kuulemisen johdosta annetun selityksen perusteella määräyksen antamisen käyneen tarpeettomaksi.

Aluehallintovirasto antaa kuitenkin Varkauden kaupungin perusturvalautakunnalle huomautuksen lastensuojelun lainmukaisen järjestämisen laiminlyönnistä ja edellyttää lautakunnan huolehtivan, että lastensuojelussa on riittävät henkilöstö- ja muut resurssit, lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät vastaavat tosiasiasa niistä tehtävistä, jotka heille on lastensuojelulaissa säädetty ja että heidän asiakasmääränsä pysyvät lainmukaisina.

Aluehallintovirasto pyytää Varkauden perusturvalautakuntaa antamaan selvityksen 29.7.2022 mennessä siitä, miten suunnitelma saattaa toiminta tältä osin lainmukaiseksi on toteutunut.

Asiakassuunnitelmat

Epäkohtailmoituksen mukaan lastensuojelun avohuollon asiakkailta puuttuu asiakassuunnitelmia ja kaikki suunnitelmat eivät ole ajan tasalla.

Selvityksen 13.4.2022 mukaan lastensuojelun avohuollossa oli 7.4.2022 125 asiakasta. Asiakassuunnitelmista 87/125 asiakassuunnitelmaa oli ajan tasalla. Puutteita oli 38 lapsen asiakassuunnitelmissa. Näistä kahdeksan lapsen

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 800

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi

Kuopion toimipaikka

Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

asiakassuunnitelmapalaveri oli pidetty, mutta työkiireiden vuoksi, niitä ei ollut dokumentoitu asianmukaisesti. Kahdeksan lapsen asiakassuunnitelma oli kokonaan laatimatta. Kuuden lapsen asiakassuunnitelman laatiminen oli sovittu huhtikuulle 2022. 13 lapsen lastensuojeluasiakkuus oli päättymässä/ päätetty. Kolmen lapsen asiakassuunnitelma oli tekemättä asiakkaasta johtuvista syistä.

Selvityksessä todetaan, että asiakassuunnitelmat tehdään ja dokumentoidaan 30.6.2022 mennessä.

Lastensuojelulain 30 §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma.

Asiakassuunnitelma on laadittava ja tarkistettava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa lapsen muun laillisen edustajan, vanhemman, muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan tai lapselle läheisen henkilön ja lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahon kanssa.

Selvityksessä todetaan, että myös dokumentoinnissa on ollut puutteita. Lastensuojelulain 33 §:n mukaan lastensuojelun työntekijöiden tulee merkitä lasta tai nuorta koskeviin asiakasasiakirjoihin lastensuojeluasian 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua vireille tulosta lähtien kaikki lapsen tai nuoren tarvitsemien lastensuojelutoimenpiteiden järjestämiseen vaikuttavat tiedot sekä toimenpiteiden suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

Eduskunnan oikeusasiamiehen 18.2.2022 antaman ratkaisun EOAK/2136/2021 mukaan asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. Asiakassuunnitelmaan

tulee kirjata myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja palvelujen sekä muiden tukitoimien järjestämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Luonteeltaan asiakassuunnitelma toimii suunnitelmana lapsen ja hänen perheensä tarvitsemista tukitoimista ja palveluista. Tarkoituksenmukaista on, että suunnitelmassa arvioidaan lapsen etua ja eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksia lapsen kehitykseen ja kasvuun. Asiakassuunnitelma on siis sosiaalityön väline.

Edellä mainitun ratkaisun mukaan asiakassuunnitelman avulla asiaan osalliset voivat osallistua lapsen ja tarvittaessa myös oman sosiaalihuoltonsa järjestämiseen siten kuin sosiaalihuollon asiakaslain 8 §:ssä on säädetty. Asiakassuunnitelmassa arvioidaan lapsen etua ja eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksia lapsen kehitykseen ja kasvuun. Vaikka asiakassuunnitelmalla ei olekaan velvoittavaa luonnetta, annetaan siinä käytännössä ohjausta vanhemmille ja lapselle esimerkiksi siitä, millä tavoin lapsen ja hänen huoltajansa tai vanhempansa tulee menetellä tai muutoin toimia saadakseen oikeuksiaan toteutetuksi. Asiakkaan kannalta olennaista on myös se, että esimerkiksi erimielisyystilanteessa asiakkaan oma käsitys palveluiden tarpeesta voidaan kirjata asiakassuunnitelmaan.

Edellä mainitussa eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisussa EOAK/2136/2021 todetaan sosiaalihuollon asiakkaan kannalta olevan tärkeää, että hän tietää millaisiin toimenpiteisiin viranomaisen hänen asiassaan mahdollisesti ryhtyy. Sosiaalihuollon asiakkaan on tiedettävä myös ne vaihtoehtoiset toimintatavat, joita viranomaisella asiassa mahdollisesti on, sekä se, millä tavoin hänen on itsensä meneteltävä toimiakseen asiakassuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden ja siinä asetettujen edellytysten mukaisella tavalla. Perustuslain 21 §:ssä säädetty ja hallintolaissa konkretisoitu asian asianmukainen käsittely ja hyvä

hallinto edellyttävät, että viranomainen toimittaa valmistuneen asiakassuunnitelman oma-aloitteisesti tiedoksi huoltajille ja muille asianosaisille ilman aiheetonta viivästystä.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan laatimaton tai viivästynyt asiakassuunnitelma voi heikentää tai vaarantaa lapsen sekä huoltajien sitoutumista tarjottavaan tukeen ja järjestettäviin tukitoimiin. Tällaisessa tilanteessa on mahdollista, että lastensuojelua ei voida tehdä lain tarkoittamalla tavalla tai sen tavoitteita ei voida toteuttaa lapsen edun mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa asiakasturvallisuus ja lapsen etu voivat vaarantua.

Lastensuojelun asiakassuunnitelmat tulee kaupungin oman suunnitelman mukaisesti saattaa ajan tasalle 30.6.2022 mennessä ja lain tarkoittama asiakassuunnitelma tulee laatia myös niille lastensuojelun asiakkuudessa oleville lapsille, joille sitä ei ole vielä laadittu. Varkauden kaupungin tulee huolehtia myös siitä, että lastensuojelun kaikki asiakaskirjaukset tehdään lainmukaisesti.

Aluehallintovirasto pyytää Varkauden perusturvalautakuntaa antamaan selvityksen 29.7.2022 mennessä siitä, miten suunnitelma saattaa toiminta tältä osin lainmukaiseksi on toteutunut.

Palvelutarpeen- ja lastensuojelutarpeen arviointi määräajoissa

Epäkohtailmoituksen 10.9.2021 mukaan lastensuojelulain mukaisissa määräajoissa lastensuojeluilmoitusten käsittelemiseksi ja lastensuojelutarpeen selvittämiseksi ei ole pysytty.

Aluehallintovirasto antoi valtakunnallisen lastensuojelun määräaikaohjeen perusteella 31.1.2022 Varkauden kaupungille ratkaisun (ISAVI/5687/2021), jossa se kiinnitti Varkauden kaupungin huomiota lastensuojelulain 26 §:ssa ja

sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädettyihin määräaikoihin, jotka ovat ehdottomia ja totesi ettei määräaikoja voi ylittää rikkomatta lakia.

Aluehallintovirasto kiinnitti päätöksessään Varkauden kaupungin huomiota myös lastensuojelulain mukaisten määräaikojen toteutumisen seurantaan sekä asiakaskirjausten oikeellisuuteen.

Aluehallintovirasto toteaa, että Varkauden kaupunki on ryhtynyt jo valtakunnallisen määräaikavalvonnan (ratkaisu 31.1.2022) sekä nyt meneillään olevan valvonnan johdosta asianmukaisiin toimenpiteisiin, joten asia ei anna aiheutta enempiin toimenpiteisiin.

Valtakunnallista, kaikkia kuntia koskevaa lastensuojelun määräaikojen lainmukaisuuden valvontaa toteutetaan edelleen säännöllisin väliajoin THL:n seurantakyselyihin perustuen.

Jälkihuolto ja itsenäistymisvarojen kertyminen

Epäkohtailmoituksen 10.9.2021 mukaan huostaanotettujen lasten perintäpäätöksiä ei ole tehty asianmukaisesti, joten lasten itsenäistymisvaratkaan eivät ole kertyneet asianmukaisesti.

Epäkohtailmoitusten 24.9.2021 ja 2.12.2021 mukaan jälkihuoltonuorille ei ole nimetty omaa vastuusosiaalityöntekijää, vaan heidän asioitaan hoitaa sosiaaliohjaaja.

Saadun selvityksen 13.4.2022 mukaan Varkaudessa oli vuonna 2021 huostassa 41 lasta. Saman vuoden aikana huostaanotto päättyi 9 lapsen osalta. Selvityksessä todetaan, että itsenäistymisvarojen osalta 17 lapsen perinnät ovat olleet tekemättä. 11 lapsen itsenäistymisvaroja koskeva asia oli kesken Kelalla tai lastenvalvojalla. Kuuden lapsen perinnät olivat

kokonaan tai osin tekemättä. Näistä kuudesta lapsesta kahden huostaanotto oli päättynyt 2021.

Saadun selvityksen mukaan perinnät laitetaan vireille ensi tilassa.

Itsenäistymisvaroista on säädetty lastensuojelulain 77 §:ssä.

Kyseisen pykälän mukaan lapselle tulee kerryttää itsenäistymisvaroja hänen sijaishuoltonsa ajan sellaisista lapsen tuloista, joista on säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaissa lapsilisiä lukuun ottamatta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen 12.5.2021 antamassa ratkaisussa (EOAK/2723/2020) todetaan, että tavallisimmin itsenäistymisvaroja kerrytetään lapselle hänen vanhemmilleen määrätystä elatusapumaksuista. Maksut peritään lapsen asiakasmaksuja varten, mutta vähintään 40 prosenttia niistä tulee varata lapsen itsenäistymisvaroja varten. Jos vanhemmalle ei ole vähävaraisuuden vuoksi voitu vahvistaa maksettavaksi elatusapua tai se on määrätty elatustukea pienemmäksi, lapsella on oikeus Kansaneläkelaitoksen maksamaan elatustukeen tai osaan siitä. Tällöin itsenäistymisvaroja varten tulee varata vähintään 40 prosenttia elatustuesta tai elatusavun ja -tuen yhteismäärästä. Lastensuojelulain 77 §:n 4 momentin mukaan sijoittajakunnan sosiaalihuollon viranomaisen tulee antaa esimerkiksi lapsen pyynnöstä selvitys itsenäistymisvarojen kertymisestä ja sijoituksen päätyttyä myös maksamisesta. Jos lapselle ei ole vahvistettu elatusapua eikä hänellä ole ollut sijaishuollon aikana muitakaan edellä tarkoitettuja tuloja, tai jos tulot ovat riittämättömät, sijoittajakunnan tulee tukea sijoituksen päättyessä itsenäistymässä olevaa nuorta asumiseen, koulutukseen ja muuhun itsenäistymiseen liittyvissä menoissa tarpeellisilla itsenäistymisvaroilla.

Lastensuojelulain 77 §:n 3 momentin mukaan sijoittajakunnalla on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta.

Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat maksetaan laissa mainitusta erityisestä syystä viimeistään nuoren täyttäessä 25 vuotta. Lainkohdan perustelujen mukaan itsenäistymisvarat ovat lapselle tai nuorelle tiettyyn tarkoitukseen varattuja varoja. Sijoittajakunnan on lain perustelujen mukaan varmistuttava siitä, että itsenäistymisvarat käytetään nuoren itsenäistymistä tukeviin hankintoihin. Sen on kuitenkin huolehdittava ennen itsenäistymisvarojen maksamista siitä, että esimerkiksi lapsen ja nuoren perustatarpeista asumisen järjestelyissä huolehditaan riittäväällä tavalla (HE 252/2006 vp s. 189-190)

Saadun lisäselvityksen 13.4.2022 mukaan kaikille jälkihuollossa oleville nuorille on tehty jälkihuoltosuunnitelmat. Selvityksen mukaan kaikille on nimetty vastaava sosiaalityöntekijä. Varkaudessa työskentelee yksi sosiaalityöntekijä jälkihuollossa, jolla on 41 asiakasta ja neljän muun kuntalaisen asiakkuus (kuusi alle 18-vuotiasta). Selvityksessä ilmaistaan, että jälkihuollon henkilöstöresurssi 1 sosiaalityöntekijä on riittävä, mutta sosiaaliohjaajien työpanosta jälkihuoltoon tulisi lisätä. Jälkihuollon sosiaalityöntekijä puolestaan on ilmaissut työmäärän olevan liian suuri hyvään ja suunnitelmalliseen työhön.

Varkauden kaupunki on antanut jälkihuollossa olevien nuorten tilanteesta selvityksen, jossa käydään läpi nuorten asumis- ja koulutus- ja taloudellista tilannetta. Selvityksessä todetaan, että huolta herättää erityisesti 20 nuoren tilanne. Näiden nuorten kohdalla on puutteita asumisessa, taloudellisessa tilanteessa, päihteiden käytössä, ihmissuhteissa, jaksamisessa sekä ylipäänsä arjessa selviytymisessä.

Lisäselvityksessään 13.4.2022 Varkauden kaupunki tuo esiin (viitaten kuntaliiton lastensuojelutuntiin 29.10.2020), että lastensuojelulain 6 § mukaan lapsia ovat alle 18-vuotiaat ja

lastensuojelulaissa ei ole määritelty, että asiakassuunnitelman laatijan tulisi aina olla sosiaalityöntekijä.

Sosiaalihuoltolain 42 § mukaan sosiaalihuollon asiakkaalle on nimettävä asiakkuuden ajaksi omatyöntekijä. Saman pykälän 2 momentin mukaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun erityistä tukea tarvitsevan henkilön omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu sosiaalityöntekijä.

Saadun selvityksen perusteella aluehallintovirasto pitää ilmeisenä, että myös täysi-ikäisillä jälkihuoltoonuurilla on erityisen tuen tarvetta, jolloin asiakastyötä tekevän työntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu sosiaalityöntekijä. Aluehallintovirasto toteaa, että kokonaisvastuu myös täysi-ikäisten erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden palveluiden suunnittelusta ja siihen kuuluvasta asiakassuunnitelmasta on sosiaalityöntekijällä, vaikka työparina työskentelisikin sosiaaliohjaaja.

Lastensuojelulain 75 §:ssä on säädetty jälkihuolto-oikeuden ja kunnan jälkihuoltovelvoitteen alkamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on järjestettävä lapselle tai nuorelle tämän luvun mukainen jälkihuolto 40 §:ssä tarkoitetun sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös 37 §:ssä tarkoitetun avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.

Jälkihuollon järjestäminen ja sen sisältö perustuu lastensuojelulain 30 §:n 5 momentin mukaan lapsen tai nuoren kanssa laadittavaan jälkihuoltosuunnitelmaan. Jälkihuollon tarve kartoitetaan ja

arvioidaan jälkihuoltosuunnitelmassa, johon on kirjattava lapsen tai nuoren tarvitseman erityisen tuen ja avun tarve sekä käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet.

Jälkihuoltosuunnitelmaan osallisena voi olla myös lapsen vanhemmat tai muut henkilöt, joiden luona lapsi alaikäisenä asuu.

Jälkihuoltosuunnitelman tarkoitus on erilainen kuin lastensuojelun avohuollossa ja joka tapauksessa sen merkitys palveluja järjestettäessä ja päätöksenteossa on myös toisenlainen kuin muiden 30 §:n tarkoittamien asiakassuunnitelmien osalta on.

Kyseisen suunnitelman merkitystä on korostettu lastensuojelulain 76 §:ssä viittaamalla siihen, että suunnitelmaa tehdessä on huomioitava lastensuojelulain 30 §:ssä tarkoitettu asiakassuunnitelma.

Lapsen ja nuoren kannalta on siis oleellisen tärkeää, että hänen yksilölliset tarpeensa kirjataan asiakassuunnitelmaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti.

Jälkihuollon tarkoituksena on sijaishuollon jälkeen tukea jälkihuollossa olevaa lasta ja nuorta siten, että lapsi tai nuori saa riittävät valmiudet itsenäiseen elämään sijaishuollon jälkeen.

Jälkihuollon palveluihin ja tukeen liittyy oleellisena osana asumisen järjestäminen tai sen turvaaminen sekä koulutuksesta ja toimeentulosta huolehtiminen. Lapsella ja nuorella on jälkihuollossa oikeus myös riittäviin kuntoutuspalveluihin sekä erityisesti sosiaalityöhön ja neuvontaan, jota hän tarvitsee itsenäistymistään varten sijaishuollon päättyessä.

Jälkihuoltovelvoitteeseen sisältyy myös jälkihuollossa olevan lapsen ja huoltajien tai muiden kasvatuksesta tällöin vastaavien henkilöiden tukeminen. Tällainen järjestettävä tuki voi olla taloudellista tukea: toimeentulotuen tai avohuollon tukitoimien muodossa, lastensuojelulain 76 a §:n nimenomaisen säännöksen mukaista asumisen tukea tai asumisolosuhteissa olevien puutteiden korjaamista tai 76 §:n tarkoittamaa muuta taloudellista tukea, jonka tarkoituksena on turvata lapsen tai nuoren erityiset

tarpeet, tai jolla tuetaan lasta kasvattavaa henkilöä heidän kasvatustehtävässään.

Eduskunnan oikeusasiamiehen 10.12.2021 antaman ratkaisun EOAK/566/2021 mukaan jälkihuollossa olevalla lapsella tai nuorella on myös oikeus saada tukea sosiaalihuollon ammatillisesti koulutetulta viranhaltijalta jälkihuollon suunnittelussa ja sen toteuttamisessa. Lapselle tai nuorelle kuuluva oikeus saada sosiaalityön palveluja ja tavata omaa työntekijäänsä tuleekin turvata riittävästi ja yksilöllisesti myös jälkihuollon aikana jälkihuoltosuunnitelmassa kuvattuihin ja jälkihuollon aikana mahdollisesti muuttuviin jälkihuollollisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä ja sen alaisella toimivaltaisella viranhaltijalla on myös korostettu velvollisuus huolehtia siitä, että jälkihuollossa oleva itsenäistymässä oleva lapsi tai nuori saa riittävästi ohjausta ja riittävää tukea saadakseen jälkihuollolliset oikeutensa turvattua. Sosiaalihuollon asiakaslain 5 §:n on lisäksi säädetty sosiaalihuollon henkilöstön velvollisuudesta selvittää asiakkaalle hänen oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset samoin kuin muut seikat, joilla on merkitystä hänen asiassaan.

Edellä mainitun EOAK:n ratkaisun mukaan sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä ja sen alaisella toimivaltaisella viranhaltijalla on myös korostettu velvollisuus huolehtia siitä, että jälkihuollossa oleva itsenäistymässä oleva lapsi tai nuori saa riittävästi ohjausta ja riittävää tukea saadakseen jälkihuollolliset oikeutensa turvattua. Tässä tarkoituksessa viranomaisen on sosiaalihuollon asiakaslain 5 §:n mukaisesti selvitettävä nuorelle hänen oikeutensa sekä erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset samoin kuin muut seikat, joilla on merkitystä hänen jälkihuoltoonsa liittyvässä asiassa. Aluehallintovirasto toteaa, että itsenäistymisvarojen tarkoituksena on tukea lapsen tai nuoren itsenäistymistä.

Aluehallintovirasto toteaa, että sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulaki määrittävät kunnille tehtäviä ja palveluja, joita kunnan on järjestettävä asiakkaiden tarpeen mukaisesti. Lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon palvelujen tarpeen arviointi ja niiden myöntäminen ovat suurelta osin sosiaalityöntekijälle laissa määritellyjä tehtäviä. Aluehallintovirasto viittaa edellä mainittuun eduskunnan oikeusasiamiehen ohjaukseen ja toteaa Varkauden kaupungin selvitykseen perustuen, että erityistä huolta herättävien 20:n jälkihuollossa olevan nuoren tukitoimet ja niihin varatut henkilöstöresurssit eivät ole riittävät tuottamaan laadukasta sosiaalipalvelua.

Asiasta 13.4.2022 saadun selvityksen perusteella aluehallintovirasto kuitenkin katsoo, että lastensuojelun jälkihuollon sosiaalityötä on Varkauden kaupungissa saatu vahvistettua lain tarkoittamalla tavalla. Jokaisella jälkihuollossa olevalla lapsella tai nuorella on nimettynä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä. Perintäprosessit saatetaan selvityksen mukaan lain edellyttämälle tasolle 30.6.2022 mennessä. Määräyksen antaminen on tältä osin käynyt tarpeettomaksi.

Aluehallintovirasto antaa huomautuksen Varkauden kaupungin perusturvalautakunnalle myös lastensuojelun jälkihuollon laiminlyönnistä. Jälkihuolto on järjestettävä siihen oikeutetuille lapsille ja nuorille lastensuojelulain 76 §:n mukaisesti ja sen on oltava sosiaalihuoltolain 30 §:n mukaisesti laadultaan hyvää. Itsenäistymisvarat on kerrytettävä jälkihuoltoon oikeutetuille lapsille ja nuorille lastensuojelulain 77 §:n mukaisesti.

Aluehallintovirasto edellyttää Varkauden kaupungin huolehtivan oman suunnitelmansa mukaisesti jälkihuoltoon oikeutettujen lasten itsenäistymisvarojen kerryttämisestä lain mukaisella tavalla 30.6.2022 mennessä.

Aluehallintovirasto pyytää Varkauden perusturvalautakuntaa antamaan selvityksen 29.7.2022 mennessä siitä, miten suunnitelma saattaa toiminta tältä osin lainmukaiseksi on toteutunut.

Perhehoidon palkkiot

Epäkohtailmoituksen 10.9.2021 mukaan perhehoidon palkkioiden maksamisessa oli epäselvyyksiä.

Saadun selvityksen mukaan Varkauden kaupunki on laatinut perhehoidon toimeksiantosopimukset kaikille huostassa, kiireellisessä sijoituksessa ja avohuollon sijoituksessa oleville lapsille. Selvityksessä todetaan, että kolmen huostassa olevan lapsen osalta sopimus tulee päivittää toistaiseksi voimassa olevaksi.

Selvityksen mukaan perhehoidon järjestämisestä on tehty sopimus Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämisyksikön kanssa. Kyseinen sopimus kattaa sijais- ja tukiperheiden tuen järjestämisen. Varkauden kaupunki noudattaa Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämisyksikön toimintaohjetta sekä palkkio- ja kulukorvaussuosituksia.

Asia ei anna aluehallintovirastolle aihetta toimenpiteisiin.

Muut epäkohtailmoituksessa esille tulleet asiat

Epäkohtailmoituksessa 10.9.2021 tuotiin esiin, että ainakin osassa huostaanottopäätöksissä olisi vain yksi valmistelija ja kuulemisia olisi jätetty tekemättä. Samoin kyseisessä ilmoituksessa todettiin, että palvelutarpeen arvioita on jätetty tekemättä tai ne on kuitattu

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 800

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi

Kuopion toimipaikka

Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

puhelinsoitolla sekä lastensuojelun asiakkuudessa olevaa lasta ei ole tavattu kahden kesken, jopa vuosiin ja vanhemmat eivät ole saaneet asianmukaista tukea.

Saadun selvityksen 13.4.2022 mukaan palveluntarpeen arvioinnin sisältöä on laajennettu ja laatua tarkistettu elokuusta 2021 alkaen. Selvitykseen liittyy myös lapsen tapaaminen henkilökohtaisesti ja moniammatillisia neuvotteluja on järjestetty. Saadun selvityksen mukaan palveluntarpeen arviointi vastaa nykyisellään THL:n suosituksia ja lastensuojelulain vaatimuksia.

Aiemmin mainitussa aluehallintoviraston päätöksessä, joka koskee lastensuojelun määräaikoja, kyseiset asiat oli saatettu suurelta osin jo asianmukaiselle tasolle.

Lastensuojelulain 5 § mukaan lapselle on hänen ikäänsä ja kehitystasoaan vastaavalla tavalla turvattava oikeus saada tietoa häntä koskevassa lastensuojeluasiassa ja mahdollisuus esittää siinä mielipiteensä. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa, lasta tai nuorta koskevaa päätöstä tehtäessä ja lastensuojelua toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tai nuoren mielipiteisiin ja toivomuksiin. Saman lain 20 § 1 momentin mukaan lastensuojelua toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Lapsen mielipide on selvitettävä hienovaraisesti sekä siten, että tästä ei aiheudu tarpeettomasti haittaa lapsen ja hänen vanhempiansa tai muiden läheisten ihmisten välisille suhteille. Lapsen mielipiteen selvittämisen tapa ja pääasiallinen sisältö on kirjattava lasta koskeviin asiakasasiakirjoihin.

Samoin lain 29 § mukaan lastensuojelua toteutettaessa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun

työntekijän tulee tavata lapsi asiakassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävän usein henkilökohtaisesti.

Lastensuojelulain 42 § 1 momentin mukaan ennen 43 §:n 1–3 momentissa tarkoitettuja päätöksiä lapsen huostaanotosta ja sijaishuollosta sekä 47 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä huostassapidon lopettamisesta on selvitettävä lapsen oma mielipide ja varattava hänelle mahdollisuus tulla kuulluksi 20 §:n mukaisesti.

Lastensuojelulain keskeisenä tavoitteena on varmistaa lapsen oikeuksien toteutuminen ja lapsen edun huomioon ottaminen sekä turvata lapsen ja hänen perheensä tarvitsemat palvelut ja riittävät tukitoimet. Lapsen etuun liittyy keskeisesti myös se, että lapsella on oikeus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Lapsen aito kuuntelu, kuuleminen ja mielipiteen selvittäminen vaativat lapsen tapaamista henkilökohtaisesti.

Aluehallintovirasto toteaa, että lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän tulee tavata lapsi riittävän usein henkilökohtaisesti. Lapsen asiakassuunnitelmaan tulee kirjata, miten usein lasta on tarpeen tavata. Aluehallintovirasto ohjaa Varkauden kaupunkia huomioimaan tämän myös jatkossa.

Näiltä osin ei ole tarvetta aluehallintoviraston enempiin toimenpiteisiin.

Aluehallintovirasto ohjaa käymään tässä päätöksessä annetun ohjauksen läpi lastensuojelun ja jälkihuollossa työskentelevän henkilöstön kanssa.

Muutoksenhaku

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 800

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi

Kuopion toimipaikka

Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 § 3 momentin mukaan aluehallintoviraston antamaan huomautukseen ja huomion kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa Sanna Tahvanainen p. 0295 016800 (vaihde) tai sanna.tahvanainen@avi.fi

Sosiaalihuollon ylitarkastaja Satu Syrjälä

Sosiaalihuollon ylitarkastaja Sanna Tahvanainen

Jakelu

Varkauden kaupungin perusturvalautakunta, jota pyydetään antamaan päätös tiedoksi koko lastensuojelussa sekä jälkihuollossa työskentelevälle henkilöstölle

Sovellettavat säädökset

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 800

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi

Kuopion toimipaikka

Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 3 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirastolle kuuluu sosiaalihuollon suunnittelu, ohjaus ja valvonta toimialueellaan.

Saman lain 57 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaalihuollon ohjauksen ja valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai kuntayhtymä on tämän lain mukaista toimintaa järjestäessään tai toteuttaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirasto voivat antaa kunnalle tai kuntayhtymälle taikka virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle virkamiehelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle.

Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirasto voivat, jos asia ei anna aiheutta huomautukseen tai muihin toimenpiteisiin, kiinnittää valvottavan huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen.

Lastensuojelulain (417/2007) 4 § 1 momentin mukaan lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lastensuojelulain 11 § mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lapsi- ja perhekohtaista

lastensuojelua on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan.

Saman lain 2 momentin mukaan lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen.

Lastensuojelulain 13 b §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (*lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä*), jonka tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (817/2015) tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö. Yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. (22.12.2021/1276)

Voimaantulosäännöksen mukaan 13 b §:n 2 momentissa säädettyä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän asiakkaiden enimmäismäärää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2024. Siihen asti lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 35 lasta asiakkaanaan.

Lastensuojelulain 30 § mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma.

Saman pykälän 2 momentin mukaan asiakassuunnitelma on laadittava ja tarkistettava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa lapsen muun laillisen edustajan, vanhemman, muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan tai lapselle läheisen henkilön ja lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahon kanssa.

Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään

vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. Asiakassuunnitelmaan on kirjattava myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja palvelujen sekä muiden tukitoimien järjestämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan huostaan otettua lasta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan lisäksi sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet, erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle, hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille sekä se, miten lapsen terveydenhuolto, varhaiskasvatus, perusopetus ja muu lapsen opetus järjestetään. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta hänen vanhempiensa ja muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa ja miten samalla otetaan hänen etunsa mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä.

Saman pykälän 4 momentin mukaan huostaan otetun lapsen vanhemmille on laadittava vanhemmuuden tukemiseksi erillinen asiakassuunnitelma, jollei sen laatimista ole pidettävä tarpeettomana. Suunnitelmassa on arvioitava muun palveluntarpeen arvioinnin lisäksi myös, millä tavoin vanhemmille järjestettävän erityisen tuen avulla voidaan edistää perheen jälleen yhdistämistä. Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.

Saman pykälän 5 momentin mukaan jälkihuollossa olevaa lasta tai nuorta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet sekä erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle tai nuorelle ja hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaaville.

Lastensuojelulain 33 § mukaan lastensuojelun työntekijöiden tulee merkitä lasta tai nuorta koskeviin asiakasasiakirjoihin lastensuojeluasian 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua vireille tulosta lähtien kaikki lapsen tai nuoren tarvitsemien lastensuojelutoimenpiteiden järjestämiseen vaikuttavat tiedot sekä toimenpiteiden suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

Lastensuojelulain 75 § 1 momentin mukaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on järjestettävä lapselle tai nuorelle tämän luvun mukainen jälkihuolto 40 §:ssä tarkoitetun sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös 37 §:ssä tarkoitetun avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.

Saman lain 76 a § mukaan, kun riittämätön toimeentulo, puutteelliset asumisolot tai asunnon puuttuminen ovat olennaisena esteenä jälkihuollon piirissä olevan lapsen tai nuoren kuntoutumiselle, kunnan on viivytyksettä järjestettävä riittävä taloudellinen tuki sekä korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto.

Lastensuojelulain 77 § mukaan, kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, 40 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa ei lapsilisää kuitenkaan oteta huomioon.

Saman pykälän 2 momentin mukaan jollei lapsella tai nuorella ole sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuja tuloja, korvauksia tai saamisia taikka jos ne ovat riittämättömät, sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on tuettava sijoituksen päättyessä itsenäistymässä olevaa nuorta asumiseen, koulutukseen ja muuhun itsenäistymiseen liittyvissä menoissa tarpeellisilla itsenäistymisvaroilla.

Saman pykälän 3 momentin mukaan sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta. Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat on annettava lapselle tai itsenäistymässä olevalle nuorelle jälkihuollon päättyessä taikka lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä viimeistään hänen täyttäessään 25 vuotta.

Saman pykälän 4 momentin mukaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on annettava selvitys itsenäistymisvarojen kertymisestä ja maksamisesta sijoituksen päätyttyä ja huoltajan, edunvalvojan tai 15-vuotiaan lapsen sitä pyytäessä myös sijoituksen aikana.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 30 § mukaan asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan eikä hänen ihmisarvoaan loukata.

Saman pykälän 2 momentin mukaan sosiaalihuoltoa koskevia päätöksiä ja ratkaisuja tehtäessä ja sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan etu siten kuin 4 ja 5 §:ssä säädetään

Saman lain 49 a § mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainittujen lisäksi

EOAK 566/2021 10.12.2021

EOAK 2723/2020 12.5.2021

EOAK/2136/2021 18.2.2022

Lastensuojelulaki 5 §, 20 §, 29 § ja 42 §

Tämä asiakirja ISAVI/7283/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/7283/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Syrjälä Satu 02.05.2022 16:28

Esittelijä Tahvanainen Sanna 02.05.2022 16:28